VRCHLICKÉHO

SNY O ŠTĚSTÍ

SNY O ŠTĚSTÍ.

EROTICKÉ INTERMEZZO

Z BÁSNÍ

J. VRCHLICKÉHO.

Druhé vydání.

V PRAZE.
Tiskem a nákladem J. Otty.
1887.

Die Dichtkunst ist eine lange Liebe.

Jean Paul.

Autor nemá příčiny, proč by měl déle tajiti tuto malou sbírku veršů svých obecenstvu. Sám pohlíží na knihu svou jako na minulost. Ona více nepatří jemu, jest uzavřena jako perioda, v níž povstala.

Sbírka tato jest pouze slabým odleskem veliké knihy, jež nazývá se radost, láska, mládí. Básník směl jen na chvíli nahlédnouti v pootevřené listy její, a snad spíše proto, že vyzpíváme dříve bolest než blaho, že odříkání trvá a láska mizí, zachytil tak málo jejich paprskův!

Verše tyto jsou toliko světlejší stránkou třetího oddílu knihy „Z hlubin“, a přece musí prositi básník, by nebyly posuzovány měřítkem jeho první sbírky.

Jiná kniha, jiné stanovisko.

Kéž přijmou a považují přátelé ve vlasti sbírku tu jak pozdrav z ciziny a jako oasu, kde spočinul na chvíli duch, než rozpjal perutě k letům novým a nádhernějším.

V Modeně, 30. srpna 1875.

J. V.

Slovo k druhému vydání.

Po jedenácti letech předstupuji po druhé „Sny o štěstí“ před oči čtenáře. Autorovi jich nepřísluší rozsuzovati, zda postihl od té doby cíl, na který narážel v posledních řádcích předmluvy vydání prvního, ale volno jest mu zajisté říci, jak se dívá dnes na tyto písně a jak si přeje, aby se dívala na ně veřejnost. A tu musí vyznati, že nezměnil své stanovisko vůči nim, že cítí dnes ještě více, jaká rosa svěžesti a mládí dýše z kalichů a korunek tohoto prostého lučního kvítí a že jedině tato svěžest a toto mládí dovedou je zachrániti, ne-li všecky, aspoň některé před soudem budoucnosti.

Vyjíždíme k němu obyčejně v korábech nádherně vystrojených, dosahujeme ho na kusém spuchřelém trámci a jsme šťastni, když z něho často vyváznem písní jedinou!

Kdo a kdy může říci, já našel, já vyzpíval ji?

V Praze dne 25. listopadu 1886.

Jar. Vrchlický.

Sloky.

V důlku Tvé tváře jemně uzardělé
spí na tisíce nahých andílků;
ti zbuzeni mé verše honí směle,
jak by to roj byl hravých motýlků
a chytnou vždy v úsměvu Tvého sítě
mé slovo, nežli v píseň vypučí,
až chudý sám je všecky, drahé dítě,
zas hledat musím ve Tvém náručí.

Tu když to činím v modré hloubce oka,
nad nímž se chvějí stíny zlatých řas,
ač z ní mé písně vábná zvoní sloka,
přec okem smutným v příští zírám čas,
v čas jeseně, kdy Tvoji andílkové
v Tvých dítek jemná líčka uletí;
ó rci, čím budou Ti pak zašlí snové
a moje píseň čím v Tvé paměti?!

Jen v lásce!

Staré sny vidím v krůpějích trávy,
písně na kvetoucí snětí;
s květy, jenž spějí kol mojí hlavy,
v dálku mé myšlénky letí.

Radost čtu v lesklém bystřice toku,
když do tmy olšin se ztrácí,
i v plaché laně důvěrném oku,
jež z toulky noční se vrací.

V doupnáka písni, jež se skal volá,
v sny dětství zalétám s chvatem,
tmu lesa rád mám, na vodě kola,
i západ hořící zlatem:

Jak ale v snění Tvé jméno, drahá,
náhle mi zachvěje rtoma,
hned se duch vrací k pramenu blaha,
ví, že jest v lásce jen doma!

Hloub v oko Tvé . . .

Hloub v oko Tvé a z něho v duši mladou
jsem zadíval se, a již snové kladou
mně na čelo svá křídla purpurová,
kterými v srdce vchází láska nová;
já s bázní slyším tajné jeho zvěsti
a sám se tážu, co mi schází k štěstí?

Hloub v oko Tvé . . . Ó jeho na výsluní
mé srdce bují novou, vzácnou vůní,
jak poupě z jara trhá vazby těsné,
by rozkvetlo, než v náruč Tobě klesne!

Hloub v oko Tvé . . . Tvá duše z něho čistá
jak holubice, když se k letu chystá,
svá rozepíná křídla stříbroskvělá
a dotýká se tiše mého čela,
a více jemu vdýchá políbení
než na řeřábu hroznů v podjeseni.

Hloub v oko Tvé a hlavu u Tvé hlavy,
až sjel by s ňader živůtek Ti tmavý,
Tvou ruku tisknout, vlasy Tvoje plésti —
Mé dítě, vím již, co mi schází k štěstí!

To věděl bych rád!

To věděl bych rád, to věděl bych rád,
jak jaro přišlo k nám,
zda s křídel ptáků skanulo,
či v rosných perlách vzplanulo,
či v duši já je mám?

To věděl bych rád, to věděl bych rád,
čím lásce jaro jest;
proč k blouznění, proč k líbání
nás květy, luna vyhání
pod tichou klenbu hvězd?

To věděl bych rád, to věděl bych rád,
co v duši mé to jen,
zda lásky žár to nebeský,
či jenom písní pablesky,
aneb vše pouhý sen?

Sloky.

Rád umřel bych jak zvonů ohlasy,
jenž v svatvečera tichu doznívají,
ty mírem světí lidské zápasy
a v dozvuku svém balsám víry tají.

Rád umřel bych jak vlna v rákosí,
jež k břehům květným z večera je hnána,
ta perlami kol trávu porosí
a ještě slunce pozlatí ji z rána.

Rád umřel bych jak vůně jasmínu,
z vadnoucích poupat jež se vine tiše,
ta v každém dechu volá: Zahynu!
a přec i v smrti požehnání dýše.

Rád umřel bych jak slovo na rtech Tvých,
jak na Tvém čele milostný nach studu,
jak v důlku líček Tvojich usnul smích,
když řekla jsi, že ještě šťastným budu!

Potkání.

Den chmurný byl, jdu pralesem,
má stezka v dol se točí,
tu kynulo mi náhle vstříc
dvé jasnomodrých očí.

Dívka se mihla houštinou
tak jako laňka bílá,
již ku pramenu z náruče
pustila lesní víla.

Ó buď ten úsměv požehnán,
on z pustin kouzlí ráje,
jím osvěžena mysl má,
jím srdce v písních taje!

A ptáků zpěv i každý strom
s kvetoucí ratolestí,
i kvítek v mechu hlásá mi:
Zde musíš najít štěstí!

V sladké touze

Již hory v slunce západu
se zaskvěly a bledly,
a temné olše nad vodou
tajemný hovor vedly.

Jich listí v svitu měsíce
tou pověstí se chvělo,
že zahledím se v oči Tvé
a slíbám Tvoje čelo.

Že Ty se ke mně přitulíš,
jak strom se k stromu sklání,
a v srdci mém že spočine
Tvé lásky požehnání.

Byl v šeru to Tvůj bílý šat
aneb stín lesní víly? —
Já k srdci sáhnul náhodou,
však — nebilo v té chvíli.

Čekání.

Přes potok lávka stržena
  a nikde cesty jiné. —
Slyš! ohlas hudby vzdálené
  v houštinách zní a hyne.

Pěšinka pískem zaváta,
  kdo šel tu naposledy?...
Tu stopa v houšť — tu pohozen
  jest jasmínu květ bledý.

Nade mnou hesper blouznivý
  se míhá v stříbrolesku —
ó hvězdo lásky, ukaž mi
  ku milé jinou stezku!

Dřív ale vdechnu píseň svou
  v jeden květ jasmínový,
ať Jí svou vůní opojnou
  tajemství lásky poví!

V jarní noci.

V tvém, upomínko, bloudím šeru,
ó vznes mne hvězdnou perutí,
bych zapěl v máje svatvečeru
své lásky píseň labutí!
Ať v podjeseň mou květy střásá,
v ruch boje dýše rajskou zvěst,
ať dechem svým v svět širý hlásá,
že nad vše kouzlo láska jest!

A již tvou mocí znova žiji
a struna má se výše pne,
nad námi větve akacií
se v loubí spjaly tajemné.
Hle, trny svojich ratolestí
dnes deštěm květů zakryly —
ó pohleď jen, tak růže štěstí
nám zkvetá vedle mohyly!

Leč kdo se na to rozpomene,
když blaha číše smáčí ret,
ztiš píseň duše roztoužené
a stav, můžeš-li, ducha let!

Teď v slzách díků duše žasne,
co přetrpěla těžkých muk,
a dozvuk jich v Tvém srdci hasne
jak alpských rohů čarozvuk!

A z modra nebe hvězdy září
tak tichým, zbožným leskem k nám,
ó rci, zda slzy našich tváří
to spějí k nebes výšinám?
Ó kéž můžeme vzlétnout s nimi
a hvězdnou plouti hlubinou,
a zářit lesky tajemnými,
a v jiskru splynout jedinou!

Ó přej, ať tužba dlouholetá
se zkonejší v Tvém náručí!
ať každé poupě v srdci zkvetá
a každá struna zazvučí!
Vždyť jen v Tvém oku se usmívá
sen mladosti mé ztracený,
a z duše Tvé v mou duši splývá
křest poesie plamenný!

To lásky Tvojí požehnání
buď štěstí mého zástavou!
ať hvězdami se tiše sklání
v mých bolestí noc mlhavou;

ať v podjeseň mou květy střásá,
v ruch boje dýše rajskou zvěst,
a písní tou v svět širý hlásá,
že nad vše kouzlo láska jest!

Nediv se...

Nediv se, neptej se,
proč v jara kráse
srdce mé rozkvetlo
milostí zase;
vždyť z jara rozkvete
i hloh na skále,
nediv se, neptej se,
líbej jen dále!

Vždyť řeka neptá se,
když břehy líbá,
který květ nejdříve
v sen ukolíbá;
a ten hloh neptá se
v květu svém prostém,
zda motýl či ptáče
bude mu hostem.

Když se však přiblíží
ta doba štěstí,
každý list chvěje se
tajemnou zvěstí,

nejmenší z větviček
více má květů,
nežli jsem hubiček
bral s Tvojich retů.

Údolím bolesti
a mořem touhy
bez Tebe uplyne
život můj dlouhý;
a proto nediv se,
že's mi tak draha,
přej mi ten krátký sen
květu a blaha!

V tvém úsměvu.

Smích pohrával si Tobě na retu
jak motýl, když se houpe na květu;

Tu v oka Tvého ztopen modrojas
jak hvězda kmital stínem dlouhých řas;

Pak snivých tahů kouzlem utajen
v nich roztál jako první lásky sen;

Teď zvolna hasnul v líčku zardělém,
kles' v plnou růži — utkvěl v srdci mém.

Jak sladko!

Ta láska Tvoje přirostla
ve srdce mého stíny,
tak jako bujné kapradí
ve hradu rozvaliny.

V červáncích večer zhasíná
a z dola stíny kynou . . .
Jak sladko v Tvojím obětí
jest býti zříceninou!

Sny.

Když z ticha v okno otevřené
se plný měsíc přiloudí,
duch v myšlénkách se zapomene
a mysl v dumy zabloudí,
když rozechvělé srdce struny
starými zvučí nápěvy:
tu ve paprscích bledé luny.
roj snů se tobě objeví.
Ó pověz, odkud přilétají
v náš údol žalů slzavý,
a proč před námi rozstírají
své věštby závoj mlhavý?
Či snad jsou bratry oněch duchů,
jež strážnými zvem' anděly,
jenž v srdce mroucí v bouřném ruchu
mír dýchají a veselí?
Anebo snad jsou květným zřídlem,
jímž plyne radost do světa,
anebo jejich hvězdným křídlem
duch do věčnosti zaletá?

Jak v mlze před tebou se staví
těch skřítků zástup milohravý,
hned jeden podává ti číši,
již věnčí bujný, planý mák;
jen jejího se dotkneš kraje,
již lehce tvoje prsa dýší
a lehká mlha kalí zrak,
ve různé směsi všecko taje
a duše volná jako pták
na vlnách upomínek hraje
a letí, letí do oblak!

A nyní teprv v divém reji,
jako když struna zakvílí,
v paprscích luny přicházejí
a síní tvou se rozptýlí.
Tu jedni nad tvým ložem kleknou
řetězy růží plamenných,
až noc tvých spánků zamlženou
rozvlní jejich rej a smích.
Hned v spící duši tvou se sklání
jak tužeb dávných rozchvění,
hned jako mrtvé milování,
hned jako hvězda nadšení.
Co vzdálenost jim a co doby?

Přes hory letí, přes lesy,
oživí kouzlem víry hroby
a zemi spojí s nebesy!

Hle, ve rozmaru jeden klade
své ucho na tvé srdce mladé;
snad poslouchá, jak v tobě buší,
hned zazvoní, hned zavzdychá,
snad někde blízko lásku tuší
a raděj dále pospíchá;
však darmo! — sen tvůj rozpustilý
ve běhu srdce zastavuje,
a luzný obraz tvojí víly
mu v barvách duhy odhaluje,
a nechť se srdce jak chce zmítá,
sen chvátá jemu v zápětí,
milenky obraz až v něm kmitá
a jemu klesne v objetí.

Tak nad tvou hlavou tiše táhnou
jak bílá peruť anděla,
a mnozí upomínkou sáhnou
až na dno srdce docela.
I rychle vedou tebe zpátky,
kde štěstí svit ti v mraku zhas',

tu slyšíš písně drahé matky,
tu slyšíš druhů známý hlas;
ba v mysli tvojí šeré dumy
i z dvora stará lípa šumí.

A co vzpomínky v srdci plály
bez starosti a bez žalu,
sny všecky již se vystřídaly
před zrakem duše pomalu.
Ty z lučin rajských v srdce vanou
myšlének nových svěží kvítí,
ty ještě sladkou nebe mannou
tvá víčka v letu pokropí;
však rychle ve hvězd zlaté přízi
jak přelud noci náhle mizí,
a než v tvou jizbu slunce svítí,
pryč odletěly bez stopy!

Ó tmavé noci plaché děti,
ó chvíle štěstí blaživá!
váš rej mi posud hlavou letí
a hudba v srdci vyznívá!
Ó rcete, zdali v prudkém letu
jste prchly v stíny pralesa?

zda usínáte v lístkách květu,
než hvězdy skryjí nebesa?
Či bloudíte snad v laškování
kol milenky mé spících skrání?

Ó vdechněte jí v probuzení
na rty mé ranní pozdravení!

Ty zdraháš se...

Ty zdraháš se — mám odejíti?
Ó dovol ještě na chvilku!
Hle, měsíc vzplál a právě svítí
na bílou Tvoji postýlku.

Proč leká Tebe jeho světlo,
že chvěješ se mu v zápětí?
Snad líčko Tvé by znovu zkvětlo,
kdyby nás uzřel v objetí!

Ty zdraháš se — a přec v té chvíli
nám lásky anděl nejbližší,
ve luny světlo závoj bílý
nad námi rozpjal ve výši!

Jen postůj! — jeho dech mým retem
ať strun Tvé duše dotkne se,
ať zahraje Tvých rájů květem
jak zvěst o jaru po lese!

Paprskův jeho každé tknutí
sny zlaté roní na víčka,
tu každé hnutí — obejmutí,
a každý dech — to hubička!

Snad v nich se Tvoje duše vznítí
a štěstí nám se rozední . . .
Ty zdraháš se? — Mám odejíti?
Nuž na dobrou noc poslední!

Serenada.

Luna stojí nad horou,
jak by v tichém svitu snila,
všecko spí — jen oborou
bloudí v stínu laňka bílá.

Větve starých jasanů
ve snu k Tvým se oknům kloní,
a krůpěje fontanu
po mramoru tiše zvoní.

V arkad tmavém výklenku
bílé sochy prokmitají,
v krásy vlastní myšlenku
vnořeny se usmívají.

Jenom ňadra Venuše
zvedají se v lehkém stonu,
snad jí měsíc do duše
tká sen o Endymionu.

Ani lupen nehne se,
vlna oněměla v kvítí,
vůně chodí po lese,
světlošky jen v šeru svítí.

Ve lilie kalichu
kolébá se motýl bílý,
pod Tvým oknem po tichu
píseň moje lká a kvílí.

Na stříbrných oblacích
usnul měsíc znaven poutí,
jako on na ňadrech Tvých
kéž bych mohl spočinouti!

Barkarola.

Na nožky Ti perly hází
vlna jezera,
v kadeř květy akacie
vánek večera;
hvězdy závoj nad Tvou hlavou
tkají ve výši,
rákos, jímž Tvá loďka pluje,
o Tvé kráse vypravuje
smutné cypřiši.

Jasný vzduch a tiché nebe,
země blažená,
všecko spí — jen s písní drozda
mluví ozvěna;
zpod vesla Ti zlaté kapky
kanou v stříbro pěn,
pluješ tiše jako víla,
sestra Tvoje, labuť bílá,
za Tebou jak sen!

Nad rákosím měsíc dřímá,
vlna u břehu,
chceš, svá ňadra Tvojí hlavě
půjčím k noclehu?
Kol vše jako moře jedno
v tiché záři hvězd,
v něm však přístav nad vodami,
kde jen bůh a láska s námi,
moje srdce jest!

Skloň se . . .

Skloň se tak, by Tvého čela
dotekla se moje ústa,
abys v tichu uslyšela,
kterak nová píseň vzrůstá.

Roste Tvojím sladkým dechem,
milou vůní kolebána,
jako zvonek mezi mechem,
nad nímž rdí se růže planá.

Roste pod nebem Tvých zraků
ve zátiší sladkých snění:
Ó jen líbej bez rozpaků,
ať se brzy v poupě změní!

Roste na Tvé bílé hrudi,
zlatý pel v Tvé srdce střásá,
jako květ, jenž jaro budí
a nám jaro lásky hlásá.

Roste tajných zvěstí plna,
když mne Tvoje náruč stiská,
jak pramínku hbitá vlna,
když zazvoní o skaliska.

Skloň se, ať v ni slza skane,
jež se chvěje na Tvém víčku;
políbím Tě — a už vzplane
plnou růží v Tvojím líčku!

Jak šťastna spíš . . .

Jak šťastna spíš, co lásky růže zkvětla
ve nitru Tvém, jež moře hlubši jest!
Chraň v duši Své ten božský paprsk světla!
Chraň v srdci Svém tu tichou záři hvězd!

Věř sobě! Miluj! Žij v Své lásky nebi
a neptej se, jak blaho unésti:
tím lásky víc má žena zapotřebi,
čím větší její touha po štěstí!

Píseň.

Hle, za včelou motýli v spěchu,
v lupení krůpějí třpyt,
co slziček, zvonků a mechů,
co vůně a kouzelných dechů
musí v tom doubí se krýt!

Zda viděl jsi chaloupku v háji,
v okénku měsíce kmit,
nad přístěnkem holubi hrají . . .
zde srdce jak v kouzelné báji
musí jen o lásce snít.

Což potom ty hedvábné řasy
a oči čarovný svit,
ten úsměv, to čelo, ty vlasy . . .
Můj bože, co lásky a krásy
musí v tom srdéčku být!

*

Dolce far niente.

Jen stará vrba nad námi
se jako přítel sklání,
a kolem klid — jen v prsou mých
to srdce v divém plání.

Chceš-li ten mocný plamen znát,
sem k boku mému sedni
a pozoruj, jak slunce plá,
čím dále ku poledni.

Jak modré nebe šíří se,
v slunci se lesknou skály. —
Či zaplálo to oko Tvé
a rty se pousmály?

V letní noci.

Noc tajemná, tichá!
Hvězdná zář dříme v jezera klínu,
po větvích olší, květech leknínů
plíží se tlumy tajemných stínů,
ni vánek nedýchá.

Báječné květy ve svitu luny,
rusálek vodních lehounké čluny,
hle, chvějí se zticha!

Mníš snad, že zlatem kapradí zkvětlo?
To v houští vzplálo bludičky světlo
a dále pospíchá . . .

Pták ze sna vzlykne na břehu v mlází,
můj duch i ve snu Tebe provází,
z edenských břehů růže Ti hází!
Noc tajemná, tichá . . .

Píseň.

Ty nevíš, kolem hlavy Tvé
 že letí moje sny,
že podjeseně chmurný den
 Ti mění do vesny.

I k Tvému loži přibliží
 se v noci potají.
a blaho v duši. studu nach
 Ti v líčka dýchají.

Ten jeden „miluj!" zašeptá
 a druhý „vzpomínej!"
i z modlitby Tvé večerní
 Tě ruší jejich rej.

To oni jsou v Tvé ložnici,
 když Tvůj šat zašustí,
a ruka Tvoje na plesu
 když vějíř upustí

Když s lože skočíš v leknutí,
až chvěje se Tvůj hlas,
a přes Tvá nahá ramena
Tvůj zlatý padá vlas.

Když odhaluješ ňadra Svá,
bělejší nad úběl,
a ptáš se: „Jsem tak spanilou,
jak o mně v písni děl?"

Tak všady Tebe provází
jich žerty, šum a smích,
a darmo ptáš se bojácně,
jak zbaviti se jich?

Jen hlavu skloň na prsa má
a rty přilož k mým rtům,
bych políbením odepnout
moh' zlatá křídla snům.

Pak usne v důlku tváře Tvé
jich dovádivý rej,
jen jeden „miluj!" zašeptá
a druhý „vzpomínej!"

V stínu.

I.

U potoka, nad nějž vrba
svislé větve smutně kloní,
do hloubky jsem zahleděl se,
kterak se tam vlny honí.

Což o vlny! — Tak myš énky
jedna druhou v běhu stíhá
mně však, že dnes čekám Tebe,
vlna času neubíhá.

II

Černy jsou ty Tvoje vlasy
jako noční tmavé stíny,
a Tvé líčko v smutném pláči
jak bledý květ ostružiny.

A jak tato kmen objímá
trnovitou svojí páží,
tak Tvé lásky ostré hloží
hloub a hloub se v srdce vráží.

III.

Láska naše — sedmikrása,
  která, byť ji noha zhnětla,
povržena, nepoznána
  v husté trávě dále kvetla.

Láska naše jak šum borů
  zvěsti kryje nejtajnější,
touhou srdce rozplamení,
  ale — nikdy nezkonejší!

IV.

V duši mé jest plno písní
  jako rosy v květech z rána,
avšak píseň nejkrásnější
  v oku Tvém jest uschována.

A když v bouřích živobytí
  všecko již se loučí se mnou,
plane píseň z oka Tvého
  jako hvězda nocí temnou.

Mou ruku vzala . . .

Mou ruku vzala v usmívání tichém
a pravila: „Pojď, budeme si hádat
dle čar na dlani, kdo umře z nás dříve.“
A jak začala v ruce mojí bádat,
zaplálo touhou její oko snivé.
I pomyslím si: To by bylo hříchem,
v své ruce její liliovou míti
a políbení sobě odepříti.
Leč poznala můj úmysl a chtěla
se uhnouti — však v plachém překvapení
se mojich retů dotkla její ústa,
jak třtina v mojí náruči se chvěla
i hněvala se . . . Já však myslel sobě:
Co platný hněv, já mám již políbení,
a malým hněvem teprv láska vzrůstá.
I zlíbal jsem jí ještě ruce obě.

Na saních.

Slyš! rány biče, zvonků souzvuk hravý
jak vesele zní do chmurného rána;
to naše trojka bůh ví kde se staví,
jak o závod by divým větrem hnána
Hle, kolem stromy jak duhová brána!
Jak slunce kmitne rouškou mlhotkanou,
hned každá snět rubíny obsypána,
ty v svitu jeho v barvách duhy planou
a roztavené jím jak slzy s větví kanou.

A při tom všem já největší mám štěstí:
já plachý lovec lapil Tebe v sítě,
teď líčko Tvoje vidím temně kvésti,
i v oko zřím, jež na mne zírá skrytě,
jak na zem spící hvězda na úsvitě;
je-li ti zima, přitul blíž se ke mně,
v plášť zavinu Tě jako spící dítě,
v sen nejdříve Tě ukolíbám jemně,
pak tryskem poletím, že nestačí nám země!

Tys má! Tys má! Vše, co můž' zima dáti
jak panovnici za oběť Ti snesu,
ty démanty, v nichž nivy vidíš pláti,
ty vločky sněhu v dovádivém plesu,
to stříbro luny, jež se kloní k lesu;
i číš svých zpěvů, hle, jak bujně šumí!
jen Tobě první ku připitku vznesu,
a polibek Tvůj jak mé vzdechy ztlumí,
hned světu vráti mne a svět mi porozumí!

Jak letíme! Vše ve mlze nám mizí;
tak životem bych přál si ujížděti!
Jen pohledni! ten kraj nám skoro cizí!
Hle, ptactva roj před námi zděšen letí,
nás ani závěj nemůž' zadržeti!
Les nerozeznám v dálce splývající,
snad jiným světům spějem do objetí,
a bílý sníh, který nám šlehá v líci,
hle, v kole točí se jak hvězdy padající.

A v srdci mém ty žáry nezkojené
se v plamen shlukly — kdo staví jich roje?
Kdo duhu míru nade nimi sklene?
kdo ověnči mne, až se vrátím z boje?

Ty s nimi hraj, ó luzná vílo moje!
Na Tvoje slovo, Tvoje pokynutí
i z pouště trysknou sladké těchy zdroje,
a v pohledu Tvém na Tvých ňader dmutí
já nikdy nechtěl bych se dočkat procitnutí!

Kdy bude konec této jízdy smělé,
kdy žití mého stane honba divá?
Hle, krůpěj potu vidím na Tvém čele . . .
I slunce opět do mraků se skrývá. —
Ó ustaň již, mé lásky touho divá!
Buď rád, že ve snu na tvé bolné hrudi
to nebes poupě tiše odpočívá,
ať raděj tebe světa boly ztrudí,
dost času, z lásky snů až sám ji život zbudí!

Sloky.

I.

V Tvé bledé tváři divné sny se chvějí,
až pod jich tíží sklání se Tvá hlava;
Ty mlčíš, rdíš se — však tím kouzelněji
síť úsměvů Tvých srdce obetkává,
tím víc rozlivá očí záře smavá
měsíčné světlo po Tvém obličeji.

II.

Čím jest mi retů nach a ramen oval
i studu závoj, v němž Tvá duše dřímá?
Já plnější již rety líbal svýma,
já krásnější již hlavu v klíně choval!
Jen perlový lesk tahů Tvých mne jímá,
jak byl bych posud srdcem nemiloval!

III.

Tvůj duch jak labuť k svému hrobu slétá
a s tichou písní do vln snů se noří,
Tvé srdce chrám, jenž víc a víc se boří,

jen lampa jeho posud jiskry metá,
v mystickou růži plamen její zkvetá,
až jeho žárem strop i stěny shoří.

IV.

Teď jenom duše z očí Tvých se dívá,
hled její smutný jest a dojímavý,
jak slunce v západu, když kraj se stmívá:
a když má tvář se ve Tvých ňadrech skrývá,
já cítím plamen, jak zdi chrámu tráví,
a slyším labuť, jak si k smrti zpívá.

V.

Co anděl smutku přišel k prahu Tvému
a Tobě řek': „Buď ženou v utrpení!"
co již v Tvém srdci ani místa není,
by jenom bůh a hroby zbyly jemu:
pojď, já chci býti paprskem v Tvé snění,
pojď, já též umím odříkati všemu.

VI.

Pojď, i mé vzdechy o samotě hynou,
pojď, hlavu k hlavě, srdce k srdci úže,
když osudem ne, buďme šťastni vinou!
Nám zbude noc, sny o ráji a růže,
a moře, hory, odkud duch náš může
i nad svých rájů kroužit rozvalinou!

Tichá láska.

Nikdy slovem nevyzradím,
co spí v srdci přehluboko,
dost na tom, když v chvíli štěstí
mluví tvář a mluví oko.

S divým jekem prázdné škeble
vlna hází na pobřeží,
ale v srdci jako v moři
pravé perly na dně leží.

Píseň.

Ó neklň mému odchodu!
Jsem lupen, který podzim svál;
i pták má svoji svobodu,
jen já od Tebe musím dál!

Co z jara květin v údolu,
v mém srdci pučí nadějí —
ó kéž v Tvých retů plápolu
na zlaté plody vyspějí!

Večera mlhou tajemnou
hle, září hvězda jediná —
ó kéž tak plane nade mnou
Tvá moji lásky vzpomínka!

Cestou.

I.

Nad mezí zelenou vlas vrby svislý
a dlouhé řady zrajícího žita,
kus blankytu, který se klasy kmitá
jak snů mých sítí obraz Tvůj v mé mysli.
A vrby šum a klasů jemné chvění,
a nad bodláku nachem bzukot včely;
bez strastí, vzpomínek, tak v zapomnění
bych prosníti chtěl tady život celý
a usnout na vždy — jen vlas vrby svislý
nad chorou hlavou, jen Tvůj obraz v mysli!

II.

Jdu světem jako vlna řekou
a jako nebem tažný pták,
tu klesnu mechu v náruč měkkou
a zadívám se do oblak;
tu poslouchám bouř vodopádu.
tu v omšené zdi starých hradů
svou unavenou hlavu kladu,

tu běžím zřídlu v zápětí;
ó jaký sen, a jaká chvíle,
nad hlavou střemchy květy bílé,
mé touhy bez směru a cíle
když oblohou se rozletí!

Tu staré sny a staré báje
před zrak mé duše stoupají,
jak zlatá pára nad tmou háje
se nad mou hlavou houpají:
tu zbytky zdí a starých věží,
tu suchý kmen i větev svěží,
a hovor vln, jež dolem běží,
tu mluví kámen květ i sluj;
jak v ruinách keř růží planý
jen větrů dechem kolébaný,
tak v troskách srdce z mlhy tkaný
mně zkvetá, drahá, obraz Tvůj!

V květu lípy.

Lípy v květu; opojivá
vůně jejich kolem táhne,
tajuplná, sladká, snivá
rozvlnila noční vzduch;
i v mé srdce, které práhne,
balsám svého kouzla vlívá,
toužím zas po době dráhné
v oceán svých snů a tuch!

Divná vůně! V moje snění
vkrádá se jak sny o štěstí,
jako v tonů rozvlnění
Tvůj, milenko, sladký hlas!
Co mi dýše? co mi věstí?
Tklivý mír a zapomnění?
Či máš, srdce, láskou kvésti
novým jarem znovu zas?!

Vyšla luna — stříbro její
hraje v lipách v záři jasné,

ty se kloní, ty se chvějí
novou vůní tajemnou!
Tichý bol v mém srdci hasne,
mír tam jak v Tvém obličeji,
když Tvé oči čarokrásné
skláněly se nade mnou!

Pohádka u okna.

Rád měsíc vidím, když na svojí dráze
začíná u mne noční obcházku,
na květech v okně, po zdi, na podlaze
když rozhodí síť zlatých obrázků;
na paprslek svůj duši moji chytne
a v usmívání dále zaměří,
tu zastaví se — tam se mrakem kmitne
jak dívčí čelo tmavou kadeří.

Ó jaký div, že zachvěly se tiše
polibkem jeho moje fijaly,
že vůní, která z kalichů jim dýše,
mé upomínky v píseň roztály,
v tu věčnou píseň, jež mi v duši zbyla,
jak lidstvu zlaté ráje pověsti; —
mně bylo, jak bys v skráň mne políbila
a šeptala mi báje o štěstí.

Ten měsíc zná je. Nezkvete jich více
pod sněžným čepcem horské chaloupky
jak v duši mé, když líbal jsem Tvé líce,
neb oka Tvého zíral do hloubky.

Nuž nediv se, že ve svém zpěvu prostém
zas myslím na Tě v svitu měsíce;
on lásky naší jediným byl hostem
a štěstí naše přál nám nejvíce.

On chodival se denně na nás dívat
a důvěrně nám hleděl v obličej,
až v jeho svitu viděli jsme splývat
k nám bůžků lásky dovádivý rej;
on v objetí když košilka ti sjela,
měl ramínko Tvé za květ leknínu,
a ve snu tom zář jeho stříbroskvělá
Tě vtkala celou světlých do stínů.

Svit jeho jako stonek lilijový
se propletl Tvým vlasem havraním,
když studu nach jak motýl purpurový
z Tvé bledé tváře prchal ku skráním,
až polibkem mým zmizel vyplašený
a Tys mi klesla v první objetí,
on v palác víl proměnil strop i stěny
a celý život v bajku pro děti!...

A když tak náhle zhaslo štěstí naše,
když místo blaha — slzy ve zraku,
on díval se k nám bojácně a plaše
a raději se ztopil ve mraku.

Tak osamël jsem. Jeseň táhla polem
a svadlý list mým krokem zašustil...
Ó s láskou Tvojí, vyznávám to s bolem,
i dobrý anděl můj mne opustil!

Vím dobře, vím, že pohádka to stará.
však milá mi jak vůně fialy,
při jejímž dechu ve soumraku jara
mé upomínky v píseň roztály;
nuž ať jen hraje v noční ticho dumné
i v pusté moje žití bez lásky! —
Ty, měsíci, však ještě počkej u mne
a kresli dál své zlaté obrázky!

V soumraku.

Hučí řeka, rákos šumí,
ptáče v keři podřimuje,
jak stříbrný vínek noci
nad vodami luna pluje.

Mezi vlny, mezi keře
hází dlouhé. světlé stíny —
aj, z nich také jeden padnul
v mého srdce rozvaliny.

Padnul a tam našel písní
jako poupat z jara v keři,
že kdo nezná boly lásky,
nepochopí, neuvěří.

*

Temno, ticho — i ta řeka
stišila se v této chvíli,
z dálky zní jen šumot její,
jak pláč přátel u mohyly.

Na vlnách spí měsíc bledý . . .
Mně tak volno, mně tak milo,
jako by se v mojich slzách
celé nebe zrcadlilo.

A mně zdá se, že ty slzy
na vodách jak jiskry hrají
a pak v dálce na obzoru
jako hvězdy prokmitají.

A mně zdá se, že má láska
jako slunce v mocném plání,
jak ohnivá nebes růže
ke rtům mým se blíže sklání.

*

Napínám zrak v temnou dálku,
hledím k nebi, hledím k zemi —
aj, hle tam se něco mihá
mezi stromů haluzemi.

Snad to pták své hnízdo hledá
na pobřeží v hebkém mlází,
či to měsíc mezi vlny
stříbrné své růže hází?

Či snad rybka vyšvihne se
nad kořeny v zemi tlící,
či snad stará vrba vztáhla
rámě ke dnu po měsíci?

Či to bludné srdce moje
předešlo mne v zpomínání,
a tam čeká, darmo čeká
a zas věří na shledání?

Zpět!

Proč v dobách pohnutí
do hvězd se pohroužÍ
s orlovou perutí
myšlenek let?
Světlo hvězd nehřeje,
a přec duch zatouží
v paprsku naděje
ku světlu zpět!

A ptáče z daleka
proč k nám až přiletá,
moře ho neleká,
přeletí svět;
ví snad, že na stráni
růže mu vykvetá,
a to je pohání
k domovu zpět!

Hle, růže divoká
nejlíp se dařívá,

když sklání s vysoka
  v hlubinu květ:
tak do tmy života
zjev Tvůj se usmívá,
že mdlý ret šepotá:
  k Tobě jen zpět!

Gondoliera.

Jak z mlhy obraz vystupují
  z par vodních v dálce Benátky.
Nad mojí hlavou poletují
  z dnů mládí zlaté pohádky.
Hle, luna svítí, jak by snila
    na cestu jim . . .
Ó kdybys nyní se mnou byla,
Ty v ústa bys mne políbila,
    to jistě vím!

Slyš, dumná píseň jak od Lida
  zní melodií ztracenou,
břeh dozvukem jí odpovídá,
  vzdech ňader mojich ozvěnou!
S ní touha má se probudila,
    s ní sám tu bdím . . .
Ó kdybys nyní se mnou byla,
svou skráň bys v ňadra moje skryla,
    to jistě vím!

My zřeli bychom do vln spolu,
jak hvězdy hrají nad vodou,
až zrak Tvůj zkalen stíny bolu
by zaplál štěstím, lahodou,
až duše Tvá mou oslnila
by leskem svým . . .
Ó kdybys nyní se mnou byla,
tu noc bys v ráj mi proměnila,
to jistě vím!

Noc v jihu.

Cos' šumí v cypřiši,
anděli, ženo!
jak by duch půlnoci
volal Tvé jmeno!

Cos' táhne nad vodou,
zvuk písně Tvojí
jak cestu hledal by
do duše mojí!

Cos' kvílí v rákosí,
volá skal echem;
z dálky jsem u Tebe
modlitbou, vzdechem.

V očích i ve trávě
hraje třpyt rosný —
chudší jsem o lásku,
bohatší o sny.

Cos' šumí v cypřiši,
jak by Tvé jmeno...
Zdali též vzpomínáš,
anděli! ženo!

Naposled!

Vloučení v Tvém objetí
slz nemohu zdržeti;
i ta snítka zachvěje se,
když s ní ptáče uletí!

Až můj život uvadne,
nebuď Ti to záhadné;
i studánka zakalí se,
když tam kámen upadne.

A má píseň blouznivá,
víš, proč ještě vyznívá?
Vždyť i slavík před svou smrtí
naposled se vyzpívá!

Sonety.

Ce que l'homme ici-bas apelle le génie
c'est le besoin d'aimer . . .
A de Musset.

I.

V mé duše hloubi dřímá melodie
tak jemná, tichá, měsíčná a snivá,
jak labutě zpěv, když se večer stmívá
a žalným stonem vlna v rákos bije.

A když má hlava v ňadra Tvá se skryje,
Tvým okem duch můj na věčnost se dívá,
tu píseň zní a tón za tónem splývá,
a duše má v nich jásá, mře a žije!

To smrti předtucha! — a zní tak jemně,
jak pták by zpíval žloutnoucímu stromu
před odletem svým k jihu v zimní době. —

Ty darmo skláníš krásnou hlavu ke mně;
věř, ani věčnosť nemá času k tomu,
co, Marie má, rád bych svěřil Tobě!

*

II.

Již velký měsíc nad vodami vstává
a hravé vlny lesklou čechrá dlaní,
s ním kněžna noc se k spící zemi sklání,
jak k prsům mým Tvá čarokrásná hlava.

Té noci stín — to kadeř Tvoje tmavá,
a retů nach — červánků zlaté plání,
a očí lesk — hvězd nočních usmívání,
ba čelo Tvé i luně bělost dává.

A co tušíme v sladké vůni květů,
co zvučí ve vln šumu lichotivém,
čím k srdci mluví kouzlo hvězdných světů:

Vše v objímání v jeden souzvuk splývá
ve očí Tvojich čarolesku snivém,
když na mém retu Tvůj ret odpočívá.

III.

„Ave Maria!“ — Purpurová zoře
od západu na skráně vrchů klesá,
tu rybník zlatí, tu nad šerem lesa
ohnivé růže hází po obzoře.

„Ave Maria!“ — Slyš, od hory k hoře
zvon modlitbou se chvěje, lká i plesá,
v bor zalehne a letí nad nebesa,
a za ním duch můj z upomínek moře.

„Ave Maria!“ — Ó jestli v té chvíli
kdy modlitbou se chvějí rtové bledí,
vzpomínáš na mne v tichém zadumání:

Tož vzhůru hleď! Můj duch se k Tobě sklání,
květem Ti dýše, vánkem k Tobě kvílí,
a v hvězdách na Tě čeká s odpovědí!

IV.

Z těch květů, které v hloubi duše bují
a láskou Tvou mi na věnce jsou dány,
z těch jisker, které Tebou rozsypány
jak hvězdy temenem žití mého plují;

Z těch čarovných snů, jež mne obletují
ztracených rájů klenouce mi brány,
z těch dozvuků tišících moje rány
poslední píseň Tobě obětuji!

Ó líbej, líbej čelo moje v taji,
vždyť co jen dozní tento nápěv smutný,
se rety naše více neshledají!

Tak v malé písni velké boly plají,
tak zářný lotos vroubí Ganges rmutný,
a kol polibků lásky slzy hrají . . . .

V.

Jen jednou Tebe ještě obejmouti,
by na Tvém srdci, sladká moje vílo,
co myslím, cítím, v jeden ton se slilo,
jen na okamžik ještě Tvojím slouti.

Jen jednou! — A chci všemu odřeknouti,
co z mládí snů v Tém srdci modlou žilo,
chci zapříti, proč srdce moje bilo,
chci sám a sám jít drsnou světa poutí!

Bez lásky, přátel, v žalů temném plášti
chci sobě žíti světu umíraje,
v svých myšlenkách prost lásky jsa i zášti.

Tak sám, jak onen pták indické báje,
jenž s oblaků se k zemi nepřiblíží
a svitem luny živ se v moři zhlíží!

Obsah.

Str.